

Oikeusministeriö

22.2.2024

Viite: VN/5137/2022

Työryhmän lausuntopyyntö valmiuslain varautumisvelvollisuutta koskevasta muistiosta sekä valmiuslain yleisistä kehittämistarpeista

Oikeusministeriö on pyytänyt muun ohella tasavallan presidentin kanslialta lausuntoa otsikkoasiasta. Tasavallan presidentin kanslia (jälj. *kanslia*) kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta määräajan jälkeen ja tuo esille seuraavan.

Varautumisvelvoitteesta

Kanslia kannattaa valmiuslakiin ehdotettua nykyistä täsmällisempää ja laajempaa yleistä varautumisvelvoitetta. Varautumisvelvollisuus koskee *valtion hallintoviranomaisia*. Tältä osin on huomattava huomata tasavallan presidentin kanslian viranomaisasema tasavallan presidenttiä valtiollisessa johtamisessa monipuolisella tavalla avustavana viranomaisena. Kanslian näkemyksen mukaan varautumisvelvollisuus koskee myös kansliaa, mutta selkeyden vuoksi tämä on syytä todeta ainakin perustelujen tasolla (ks. laki tasavallan presidentin kansliasta 2 § ja esim. hallintolain 2 §:n 2 mom.).

Sanotusta seuraa, että yhteensovitettaessa varautumista valtioneuvostossa on asianmukaisesti otettava huomioon kanslian asema valtioneuvoston ja valtion keskushallinnon ulkopuolisena viranomaisena ja mahdollistettava kanslian osallistuminen varautumisen yhteensovittamiseen ylimmän valtionjohdon tasolla. Esimerkiksi mainittakoon, että

turvallisuuskomiteasta annetussa asetuksessa säädetään komitean jäseneksi tasavallan presidentin kanslian kansliapäällikkö (3 §).

Yleisistä valmiuslain kehittämistarpeista

Kanslia pitää perusteltuna ja tarpeellisenä valmiuslain kokonaisuudistusta. Suomen kansainvälinen toimintaympäristö on jatkanut monimutkaistumistaan ja uhat monitahoistumistaan. Suomen kokonaisturvallisuuden kannalta erityistä huomiota on kiinnitettävä sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden väliin yhteyteen: Ensinnäkin maamme sisäiseen turvallisuuteen pyritään aktiivisesti vaikuttamaan myös maamme rajojen ulkopuolelta. Vastaavasti Suomen sisäinen turvallisuus vaikuttaa olennaisesti siihen, miten Suomen turvallisuusasema koetaan rajojemme ulkopuolelta. Sisäinen turvallisuus on siten osa ulkoista turvallisuutta. Tämä koskee erityisesti uusia, laaja-alaisia uhkia kuten hybridivaikuttamista tai kyberhyökkäyksiä.

Valmiuslailla on voitava vastata sekä sisäisen turvallisuuden että globaaleihin haasteisiin; edellä sanottujen lisäksi esimerkiksi ilmastonmuutoksen seurannaisvaikutuksiin ja organisoituun maahantuloon. On myös selvää, että tulevaisuudessa Suomi tarvitsee aiempaa paremman kyvyn suojautua moninaiselta ja mahdollisesti aggressiiviseltakin ulkoiselta vaikuttamiselta.

Turvallisuushaasteet eivät noudata valtakuntien rajoja eivätkä myöskään kunnioita sisäisten hallinnonalojen ja toimivaltuuksien rajoja. Uhkien hallitseminen ja turvallisuutta uhkaavien ilmiöiden ja tilanteiden hoitaminen vaatii laaja-alaista ja oikea-aikaista, viime kädessä myös ennakoivaa otetta, kuten ajantasaista ja tehokasta lainsäädäntöä.

Lopuksi kanslia toteaa, että jo nykyistä valmiuslakia säädettyä todettiin, että muillakin kuin sotilaallisilla kriiseillä on ulkopoliittisia ulottuvuuksia. Sanottu on nykypäivänä entistäkin todennäköisempää. Tämän vuoksi yhteistoiminta tasavallan presidentin ja valtioneuvoston välillä on välttämätöntä poikkeusolojen toteamisessa poikkeusolojen vakavuuden vuoksi. Tasavallan presidentin roolia poikkeusolojen toteamisessa ei ole valtiosääntöisesti mahdollista kaventaa nykyisestä.

Hiski Haukkala
Kansliapäällikkö

Päivi Pietarinen
Oikeudellinen neuvonantaja

TPK/199/2023-TPK-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: